

era atu ropu ranei e kaha ana ki te whakatutuki i te mana o te ture. Ki te Māori, ko te rangatira te mana whakatakoto tikanga. I rongō tona iwi ki tona reo, a ina takahia tana kupu ka whakatoro tona ringa kaha ki te patu, ki te muru, ki te raupatu, ki te whakahaere i era atu tikanga e kitea ai te mana o tana kupu.

Na ka marama tatau, ko tenei mea ko te ture, he tikanga na tetahi tangata whaimana, na tetahi ropu whaimana ranei i whakatakoto, hei mea whaimana ki waenganui i te iwi. Ahakoa i te ture tangata, ahakoa i te ture Atua, kaore e mohiotia te ture he ture, ki te kore he whiū ina takahia te tikanga, e kiia ra he ture: mo te takahi i te ture tangata, ko te herehere, ko te ripeka, ko te taonga riro; mo te takahi i te ture Atua ko te whakamamae wairua, ko te ahi kapura o te reinga, ko te tete-atanga o nga niho.

Na te aha ia na i ngaro ai te mana o nga rangatira Maori? Na te kore tuara mo a ratau kupu i roto i enei ra. Kua ngaro te ringa kaha i a ratau, hei whakaariari mai i muri o te kupu, e wehi ai te tangata. Kua hipokina e te ture pakeha te kakahu ki runga i te iti, i te rahi, hei tauarai mo te arita a te rangatira. E toe ana ko te whakaaro ki nga toto mai o te po, ki nga kauwhau mua, ka kume i roto ko te aroha.

Ko te mea hoki e kiia nei i tenei ra he ture no NuiTireni, ko te tikanga i hangaia mai e nga ropu e waimana ana i tera wa. Koia tenei kaupapa i tuhituhi ai, hei whakaatu:—

- A.—Ko wai aua Ropu Whaimana?
- B.—Pehea ai ta ratau hanga i te ture?
- C.—Ko wai ki te whakahaere i te ture?
- D.—Na te aha te ture i whaimana ai?

A.—NGA ROPU WHAIMANA KI TE HANGA TURE.

Ko te kaupapa mai o te ture, e hipoki nei i runga i enei motu, no tawahi no Ingarangi. Tera kua whakamaramatia ake e au i te tatai korero mo te Tiriti o Waitangi. I takea mai i reira te kupu nei, te Kawanatanga, me tona pepeha ano, ara: “He kawanatanga no te Iwi Nui, na te Iwi Nui, mo te Iwi Nui.” No te whitinga mai ia ki konei, ka whakamahorahoratia tona tipu, he whenua hou, he iwi kohungahunga, i motumotuhia nga taura herehere a nga tikanga o nehera.

Koia ra tenei te ropu tino whaimana kei enei motu ko te Iwi Nui, ko tona ingoa pakeha ia ko te State. Na, he upoko rau no te hanga nei no te Iwi Nui, he huhua no ona reo, he maha no nga tinana tangata takitahi i whakaemia ki raro i taua ingoa, ka kimihia e te matauranga o nga reanga tangata maha o te pakeha tetahi tinana whaiti mo te mea, e kiia nei ko te Iwi Nui.

I tipu ra he pakanga, i heke he toto i ena kimibanga. I tautohetohe nga Kingi, nga ariki, nga rangatira te Iwi Nui. Ka mea te Kingi, ko ia anake te mana, i tuku mai i te rangi.